

Ansats till likviditetsförsörjning i resolution av banker

Inledning

En av lärdomarna från den globala finanskrisen 2007-2008 är att det är mycket kostsamt att låta systemviktiga banker gå i konkurs. Av det skälet har Riksgälden getts befogenhet att ta kontroll över en fallerande systemviktig bank (men inte ägandet) för att därefter omstrukturera eller överlåta verksamheten under ordnade former.¹ Detta förfarande benämns resolution. Syftet med resolution är att upprätthålla kontinuiteten i hela eller delar av den krisande bankens verksamhet för att på så sätt minimera störningarna för bankens kunder, det finansiella systemet och samhällsekonomin i stort.

En förutsättning för en lyckad omstrukturering är att banken i resolution kan finansiera sin verksamhet. En grundprincip i resolutionsförfarandet är att det är bankens ägare och långgivare – inte skattebetalarna – som fortsatt ska finansiera banken. Genom resolution återställs bankens livskraft (solvens). En bank som är försatt i resolution kan dock under en övergångsfas ha svårt att på egen hand skaffa tillräcklig likviditet och kan därför behöva temporärt likviditetsstöd.

Både Riksgälden och Riksbanken får ge likviditetsstöd. Nedan beskrivs de båda myndigheternas respektive arrangemang för likviditetsstöd med fokus på resolution. I en krissituation är det av största vikt att marknadens aktörer är medvetna om respektive myndighets likviditetsstödjande roll för att säkerställa ett effektivt genomförande av resolutionen och därmed värna den finansiella stabiliteten.

Riksgäldens möjligheter att ge likviditetsstöd

Under ett resolutionsförfarande tar Riksgälden över kontrollen av banken i kris och tillämpar ett eller flera så kallade resolutionsverktyg. Med hjälp av

¹ Dessa befogenheter fick Riksgälden i samband med att EU:s krishanteringsdirektiv införlivades i svensk rätt 2016 och Riksgälden utsågs till Sveriges resolutionsmyndighet.

verktygen kan hela bankens verksamhet komma att upprätthållas. Bankens ägare förlorar sitt ägande och vissa borgenärers fordringar på banken skrivs ned och konverteras till aktier. Genom sådana åtgärder säkerställer Riksgälden att banken blir livskraftig och uppfyller kapitalbaskraven.

Resolutionsförfarandet avslutas genom att Riksgälden släpper kontroll över banken.

Riksgälden har ett antal möjligheter att stödja bankens likviditetssituation under resolutionsförfarandet. Riksgälden får i samband med ett beslut om resolution utfärda garantier för, eller bevilja krediter till, en bank i resolution eller ett broinstitut². Garantier kan utfärdas för att banken ska kunna låna upp medel på kapitalmarknaden. Riksgälden kan även ställa ut garantier för ett lån som Riksbanken beviljar en bank som är försatt i resolution.

Garantier och lån som Riksgälden beviljar finansieras av resolutionsreserven. Resolutionsreserven är en reserv av medel som har byggts upp genom avgifter som kreditinstituten i Sverige har betalat till Riksgälden. Därigenom upprätthålls principen om att resolutionsförfaranden inte ska finansieras av skattebetalarna.

Resolutionsreserven uppgick till ca 61 miljarder kronor vid utgången av 2024. Om medlen i reserven inte räcker till har Riksgälden rätt att låna medel av staten upp till 100 miljarder kronor utan beslut av riksdagen. Riksgälden kan också ställa ut garantier upp till 200 miljarder kronor utan beslut av riksdagen. Om utnyttjandet av resolutionsreserven blir stort kan extra avgifter tas ut av kreditinstituten för att återställa reserven.

Riksbankens möjligheter att ge likviditetsstöd

Riksbanken har ett antal lånefaciliteter som, på tillämpliga villkor, även banker som är försatta i resolution har tillgång till om de är deltagare i Riksbankens avvecklingssystem RIX eller är penningpolitiska motparter. För att betalningssystemet ska fungera så friktionsfritt som möjligt har de banker som deltar i RIX möjlighet att låna räntefritt under dagen mot betryggande säkerhet. Som ett led i att genomföra penningpolitiken tillhandahåller Riksbanken också stående faciliteter där Riksbankens penningpolitiska motparter har möjlighet att sätta in eller låna svenska kronor över natten mot betryggande säkerhet.

Riksbanken har därutöver möjlighet att ge generellt likviditetsstöd (som erbjuds till en grupp av finansiella företag) mot betryggande säkerhet om det behövs

² Ett broinstitut är ett bolag som ägs helt eller delvis av staten och som bildats i syfte att överta antingen de äganderättsinstrument som emitterats av en bank i resolution eller dess tillgångar och skulder. Syftet är att broinstitutet ska upprätthålla kritisk verksamhet som bedrivits av banken i resolution och sträva efter att vid lämplig tidpunkt sälja de tillgångar och förpliktelser som överförts till broinstitutet.

för att motverka en allvarlig störning i det finansiella systemet i Sverige. Riksbanken kan dessutom ge särskilt likviditetsstöd till ett enskilt livskraftigt finansiellt företag för att tillfälligt tillgodose företagets behov av likviditet mot säkerhet och på särskilda villkor om det behövs för att motverka en allvarlig störning i det finansiella systemet i Sverige, eller om det finns andra synnerliga skäl, såsom resolution. En bank som omstruktureras genom resolution och därmed står under Riksgäldens kontroll är, som en följd av de åtgärder som Riksgälden vidtar, att betrakta som livskraftig.

Ansats till likviditetsförsörjning i resolution

Utgångspunkten är, som redan nämnts, att en bank i resolution ska kunna tillgodose sitt likviditetsbehov på egen hand. Om banken ändå skulle behöva likviditetsstöd gör myndigheterna först en bedömning av om det är troligt att banken kan hantera likviditetsproblemen genom att Riksgälden ställer ut garantier för ny marknadsfinansiering. Är det troligt att sådana garantier är otillräckliga för att säkra ny marknadsfinansiering till banken är Riksbanken beredd att tillhandahålla särskilt likviditetsstöd, så kallad nödkredit, som beskrivits ovan. Sådant stöd kommer att garanteras av Riksgälden om banken inte har förmåga att leva upp till Riksbankens krav på säkerheter.

Genom att under en begränsad tid ge likviditetsstöd till en bank i resolution stöds ett effektivt genomförande av resolutionen och det ger banken möjlighet att återgå till marknadsbaserad finansiering och stå på egna ben. Riksgälden och Riksbanken har genom sina respektive arrangemang för likviditetsstöd således en nyckelroll i att värna den finansiella stabiliteten i en resolutionssituation. Myndigheterna kommer att samarbeta nära och konstruktivt med varandra.

Beslut om likviditetsstöd fattas i varje enskilt fall på villkor som anpassas efter de förutsättningar som då råder. Det stöd som beviljas kommer att utformas så att det i största möjliga utsträckning upprätthåller marknadsdisciplinen och gör att skattemedel inte används för att täcka kostnader för resolutionen. Stödet kommer även att utformas så att det är förenligt med såväl reglerna om statsstöd som förbudet mot monetär finansiering i EUF-fördraget.